

Mats Löfström r ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ahvenanmaan tasoituskassaan (15 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Maaliskuussa 2016 käynnistyi Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja valtakunnan hallituksen välisiin poliittisiin neuvotteluihin perustuva prosessi tasoituskassan korottamisesta. Tällöin tehtiin selväksi, että hallituksen tarkoituksena oli vuoden 2017 talousarvion käsittelyyn valmistella päätös tasoituskassan korottamisesta 0,45 %:sta 0,48 %:iin. Budjettineuvottelujen jälkeen syyskuussa hallitus ilmoitti, että tarkistus ei sisällynyt vuoden 2017 talousarvioon.

Tasoituskassan korottamisesta on keskusteltu useaan kertaan aiemmin. Voimassa olevan itsehallinnon taloudellisen järjestelmän käyttöönoton jälkeen tasoituskassasta ja valtion tilinpäätöksen rakenteen muutoksesta on tehty kaksi selvitystä. Koska erilaisia käsityksiä on ollut siitä, millaisten muutostekijöiden tulisi johtaa tasoituskassan muutokseen, valtiovarainministeriö ja maakunnan hallitus muotoilivat yhdessä kaksi kysymystä Ahvenanmaan valtuuskunnalle vuonna 2015.

Ahvenanmaan valtuuskunta totesi lausunnossaan, että ottaen huomioon itsehallintolain valmistelussa tehdyt muutokset, säännökset mahdollistavat suhteellisen laajan oikeudellisen harkinnan, jolloin myös taloudellisten vaikutusten arviointi voidaan ottaa huomioon. Ahvenanmaan valtuuskunta totesi myös, että esitetyt perustelut tasoituskassan korottamiseksi ja vastaavasti laskemiseksi muodostavat ainoastaan yleisen säännöksen ja näin ollen niitä voidaan pitää esimerkkeinä siitä, milloin muutoksia tehdään. Lopuksi todettiin tasoituskassan tarkistuksen olevan paikallaan, koska tasoituskassaa ei ole muutettu nykyisen itsehallintolain voimassaoloaikana 1.1.1993 jälkeen.

Perusteluina tasoituskassan korottamiselle maakunnan hallitus esitti lausunnossaan valtiovarainministeriölle toukokuussa 2016 valtiontilinpäätöksessä tapahtuneita rakenteellisia muutoksia, muuttuneita väestösuhteita, EU-jäsenyydestä aiheutuvien velvoitteiden kustannuksia (esim. mittava digitalisointi) sekä kansainvälisiä vaatimuksia ilmasto- ja ympäristötoimenpiteistä. Se seikka, että eduskunnan tehtävänä on maakuntapäivien suostumuksella säätää tasoituskassan muutoksista, viittaa siihen, että lainsäätäjä on katsonut päätösprosessin luonteeltaan pitkälti poliittiseksi. Tätä taustaa vasten ja Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnon huomioon ottaen on siis perusteltua kiinnittää huomiota edellä mainittuihin seikkoihin.

Tasoituskassan korottaminen 0,45 %:sta 0,48 %:iin vastaisi noin 15 000 000 euroa. Siitä huolimatta, että hallitus ei ottanut korotusta valtion talousarvioon maakunnalle siirtyvien valtionva-

Talousarvioaloite TAA 275/2016 vp

rojen korottamiselle on vahvat perusteet. Valtion toimintojen yhtiöittämisen vuoksi valtion tilinpäätöksen perusteissa tapahtuneiden muutosten lisäksi, jotka vaikuttavat Ahvenanmaalle tulevaan tasoitusmaksuun, tulee esim. olla selvää, että suurempi väestö aiheuttaa suuremmat kustannukset julkisten palvelujen ylläpitämisessä. Itsehallintolain voimassaoloaikana väestöosuus on kasvanut ollen vuodenvaihteessa 2015—2016 lähes 0,53 % sen oltua ainoastaan 0,48 % järjestelmän voimaan tullessa. Ahvenanmaan vastaa myös merkittävästä valtion välittömien verojen osuudesta. Verotusvuonna 2014 Ahvenanmaa maksoi 0,58 % valtakunnan yhteenlasketuista välittömistä veroista. Myös EU-vaatimuksista aiheutuvat korkeat IT-kulut on perusteltua ottaa huomioon, koska maakunnalle aiheutuvat kustannukset muodostuvat pienten volyymien vuoksi hyvin suuriksi.

Edellä todetuista perusteluista on siis perusteltua lisätä Ahvenanmaan tasoitusmaksuun ehdotettuun määrärahaan 15 000 000 euroa, mikä vastaisi tasoitusperusteen korottamista 0,48 %:iin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 15 000 000 euroa momentille 28.80.30 Ahvenanmaan tasoitusmaksuun.

Helsinki 30.9.2016

Mats Löfström r
Stefan Wallin r
Anna-Maja Henriksson r
Mikaela Nylander r
Anders Adlercreutz r
Thomas Blomqvist r
Mats Nylund r
Veronica Rehn-Kivi r
Joakim Strand r
Eva Biaudet r